

Інститут гуманітарних та соціальних наук

Спеціалізація:

Музеезнавство, пам'яткознавство

(код 027/0907)

Спеціальність:

Музеезнавство, пам'яткознавство

(код 027)

Галузь знань:

Культура і мистецтво

(код 02)

Перелік дисциплін

для вступу на навчання за освітньою програмою підготовки магістр

- Атрибуція та експертиза історико-культурних пам'яток
- Експозиційна робота музеїв
- Історія державності і культури України
- Історія музеїв світу
- Музейна педагогіка
- Науково-фондова робота музеїв
- Спеціальні історичні дисципліни

Дисципліна: Атрибуція та експертиза історико-культурних пам'яток

Розділ 1. Атрибуція як наукова галузь та комплекс досліджень

- § 1. Атрибуція: сутність, теоретичні аспекти, методика проведення
- § 2. Розвиток та значення атрибуції у мистецтвознавстві
- § 3. Історичні дослідження як складова атрибуції

Розділ 2. Атрибуція творів образотворчого мистецтва. Атрибуція творів декоративно-прикладного мистецтва

- § 1. Дослідження та експертиза творів живопису
- § 2. Основні проблеми експертизи та атрибуції скульптури
- § 3. Експертиза творів графіки
- § 4. Вироби з металу. Килимарство. Кераміка

Розділ 3. Атрибуція вогнепальної та холодної зброї. Атрибуція меблів

- § 1. Музейний предмет – зброя як історичне джерело. Дослідження холодної та вогнепальної зброї
- § 2. Класифікація та термінологія зброї. Порядок заповнення нової науково-інвентарної карточки на музейний предмет – зброю
- § 3. Підробки меблів. Атрибуція та експертиза меблів. Оцінка меблів

Розділ 4. Комплексне дослідження історико-культурної пам'ятки

- § 1. Прочитання напису. Розпізнавання сюжету
- § 2. Датування. Окреслення країни створення, міста, школи, майстерні, автора
- § 3. Розпізнавання технології виконання твору

Розділ 5. Класифікаційні ознаки та технологія виробництва творів живопису та іконопису

- § 1. Живопис як вид образотворчого мистецтва. Основа та ґрунт у живописі
- § 2. Техніки живопису. Засоби виразності у живописі. Жанри живопису
- § 3. Іконопис як вид образотворчого мистецтва. Засоби виразності. Технологія виготовлення та складові ікони. Іконографічні типи зображення

Розділ 6. Класифікаційні ознаки та технологія виробництва творів скульптури та графіки, культової атрибутики, творів з металу, дерева, ювелірних виробів

- § 1. Види скульптури. Скульптурні матеріали. Скульптурні техніки. Різновиди скульптурних виробів
- § 2. Види та жанри графіки. Друкована графіка
- § 3. Культова атрибутика. Твори з металу
- § 4. Художня обробка дерева. Ювелірні вироби

Розділ 7. Класифікаційні ознаки та технологія виробництва шкіри, тканини, порцеляни, скла. Експертиза. Проблеми ідентифікації та атрибуції історико-культурних пам'яток

- § 1. Художня обробка шкіри. Тканина: історія та технологія виробництва
- § 2. Порцеляна: особливості виготовлення та характерні риси. Художні вироби зі скла
- § 3. Суть поняття «експертиза»
- § 4. Проблеми ідентифікації та атрибуції історико-культурної пам'ятки

Література

1. Артюх Т.Н. Діагностика та експертиза коштовностей : підруч. / Т.Н. Артюх. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Альтерпрес, 2003.
2. Оцінка культурних цінностей / В.В. Индутний, Е.В. Чернявська та ін. – К., 2004.
3. Калашникова О.Л. Ідентифікація та вартісна оцінка культурних цінностей : навч. посіб. / О.Л. Калашникова. – К.: Вища освіта, 2007.
4. Калашникова О.Л. Основи мистецтвознавчої експертизи та вартісної оцінки культурних цінностей : підруч. / О.Л. Калашникова. – К. : Знання, 2006.

Дисципліна: Експозиційна робота музеїв

Розділ 1. Експозиційна робота як важливий напрямок діяльності музеїв

- § 1. Музейна експозиція та її концептуальні засади. Музейна експозиція – основа музейної комунікації

§ 2. Загальні поняття про роль тексту в музейній експозиції. Провідні тексти, анотації, етикетки. Стиль. Форма та оформлення

§ 3. Принципи та методи побудови експозицій. Основні методи експонування: систематичний, ансамблевий, ландшафтний, монографічний і тематичний

Розділ 2. Музейний предмет (експонат) у експозиції

§ 1. Основні типи та види музейних предметів (джерел), їх властивості та функції. Типовий музейний предмет. Унікальний музейний предмет

§ 2. Властивості музейного предмету (інформативність, репрезентативність, експресивність)

§ 3. Функції музейного предмету («моделювання дійсності», комунікативна, науково-інформаційна);

§ 4. Критерії відбору музейних предметів для експонування. Семіотика музейного предмету в системі музейної експозиції. Матеріальна основа, денотат, десигнат та інтерпританта. Мова музею

Розділ 3. Підготовка сучасної експозиції. Наукове проектування експозиції

§ 1. Технологічні етапи організації музейної експозиції. Розробка ескізно-художнього плану. Наукова концепція експозиції

§ 2. Тематичний план. Принцип тематичного підбору експозиційних матеріалів. Складання тематико-експозиційного плану

§ 3. Тематична структура експозиції. Ескізний проект експозиції. Створення розширеної тематичної структури і тематико-експозиційного плану. Сценарій експозиції

Розділ 4. Побудова тематичного експозиційного комплексу. Склад експозиційного комплексу

§ 1. Склад експозиційного комплексу. Біогрупи. Панорама. Діорама. Відбір і групування експозиційних матеріалів

§ 2. Експозиційне обладнання. Експонати, створювані музеєм для експозиційного показу. Стенди, турнікети, вітрини, подіуми, макет, модель, муляж

§ 3. Правила розміщення експонатів у експозиційних залах. Експозиційний пояс. Основні прийоми виділення експонатів. Провідні експонати та експонати «другого плану»

Розділ 5. Художнє проектування експозиції

§ 1. Концепції художнього проектування експозиції. Генеральний проект архітектурно-художнього рішення експозиції. Архітектурно-художній проект експозиції

§ 2. Роль художника в експозиційній роботі. Художній образ експозиції. Колірне і світлове вирішення експозиційного ансамблю

§ 3. Розташування експозиційних матеріалів і експозиційного устаткування в просторі експозиційних приміщень

§ 4. Художнє оформлення експозиції: монументально-образотворчі засоби, бутафорія, оригінальні музейні предмети. Естетика музейної експозиції. Роль освітлення та кольору для сприйняття експозиції. Естетичне сприйняття кольору, використання кольору для виділення найбільш значущих експонатів

Розділ 6. Технічне проектування музейних експозицій

§ 1. Підготовка приміщення та експозиційного обладнання. Правила розміщення предметів на площі або у просторі експозиційного поясу. Монтажні листи

§ 2. Монтаж експозиції. Збирання експозиційного обладнання, технічне забезпечення, розміщення експозиційних матеріалів відповідно до проекту музейної експозиції

§ 3. Методи кріплення експонатів і обладнання. Умови монтажу різних видів експозиційних матеріалів

Розділ 7. Комунікативні властивості музейної експозиції

§ 1. Відвідувач в комунікативному полі музейної експозиції. Відвідувач як інтегральна частина експозиції. Класифікація відвідувачів за частотою відвідин музею

§ 2. Класифікація відвідувачів Девіда Діна. Класифікація відвідувачів музею американського теоретика освіти Девід А. Колба

§ 3. Художній образ в контексті музейної експозиційної комунікації. Експозиція як твір мистецтва. Концепція «експонату у фокусі» в музеях художнього профілю

§ 4. Сучасні тренди музейної експозиційної комунікації (техніка віртуальної реальності, стильові кімнати, «ефект присутності»)

Розділ 8. Цифрові технології в експозиційному просторі музею

- § 1. Переваги та ризики використання цифрових технологій в експозиційному просторі музею
- § 2. Основні аспекти використання цифрових технологій в експозиційному просторі музею. Створення об'ємних об'єктів за допомогою тривимірного друку. Сенсорні екрани
- § 3. Технічні особливості та рівні використання цифрового обладнання
- § 4. Концептуальний аспект використання цифрового обладнання. Комунікаційні особливості використання цифрового обладнання. Поняття та суть віртуального музею

Література

1. Балаш А.Н. Вещь в музее: размышление о судьбе предмета музейного значения / А.Н. Балаш // Вопросы музеологии. – 2013. – №1(7). – С. 19-24.
2. Велика Л.П. Музейне експозиційне мистецтво / Л.П. Велика. – Х. : ХДАК, 2000. – 160 с.
3. Майстровская М.Т. Архитектурно-художественные компоненты в музейной экспозиции / М.Т. Майстровская // Музееведение: Искусство музейной экспозиции и техническое оснащение музеев : сб. науч. тр. НИИ культуры. – М., 1985. – Вып. 139. – С. 27-47.
4. Dean D. Museum Exhibition : Theory and Practice / D. Dean. – London; New York : Routledge, 1994. – 177 р.

Дисципліна: Історія державності і культури України

Розділ 1. Територія склад та ідентичність населення українських земель в історичній ретроспективі

- § 1. Територія та склад населення українських земель із давніх часів – до кінця XIII ст.
- § 2. Етнічні процеси та формування національної території України в XIV-XVIII ст.
- § 3. Формування ідентичності на українських землях від ранньомодерного суспільства до сучасної української нації

Розділ 2. Генеза українського державотворення у середньовіччі і ранньомодерний час

- § 1. Київська Русь-Україна в IX-XIII ст.
- § 2. Галицько-Волинське королівство в системі відносин середньовічних держав Центрально-Європейського регіону
- § 3. Козацька держава Війська Запорізького

Розділ 3. Суперечливі питання українського державотворення та форми української державності в ХХ ст.

- § 1. Українська національна революція 1917-1921 рр.
- § 2. Радянська модель української держави в 1921-1990 рр.
- § 3. Українські землі напередодні та в роки Другої світової війни
- § 4. Українська державність наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Розділ 4. Українські землі як частина європейського полікультурного простору

- § 1. Українська культура часів Київської Русі та Галицько-Волинської держави
- § 2. Культура ренесансу і бароко на українських землях
- § 3. Класицизм, романтизм, реалізм та модерн в українській культурі XIX - поч. ХХ ст.: здобутки в літературі, театрі, архітектурі та мистецтві
- § 4. Культурні процеси на українських землях в новітню добу

Література

1. Бойко О. Історія України : навч. посіб. / О. Бойко. – К., 2005.
2. Грицак Я. Нариси історії України. Формування модерної української нації XIX – ХХ ст. / Я. Грицак. – К., 1996.
3. Гуржій О.І. Українська козацька держава в другій половині XVII–XVIII ст.: кордони, населення, право / О.І. Гуржій. – К., 1996.
4. Історія України та її державності : навч. посіб. / за ред. Л.Є. Дещинського. – Львів, 2005.
5. Мицик Ю.А. Історія України : навч. посіб. / Ю.А. Мицик, О.Г. Бажан, В.С. Власов. – К. : Видав. дім «Києво-Могилянська академія», 2008.
6. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття / Н. Яковенко. – К. : Генеза, 1997. – 312с.

Дисципліна: Історія музеїв світу

Розділ 1. Колекціонування в епоху Античності

- § 1. Стародавня Греція: святилища, храми, пінакотеки
- § 2. Колекції і колекціонери епохи еллінізму

§ 3. Приватні збірки Стародавнього Риму. Громадські збори Стародавнього Риму. Зберігання, експонування і показ громадських збірок Стародавнього Риму

Розділ 2. Колекціонування в епоху Середньовіччя

§ 1. Європейське Середньовіччя. Храми та їхні скарбниці

§ 2. Світські скарбниці і приватне колекціонування

§ 3. Середньовічний Схід

Розділ 3. Виникнення публічних музеїв у епоху Відродження

§ 1. Історичні передумови виникнення музеїв. Кабінети і галереї епохи Відродження

§ 2. Ренесансні експозиції: проблема термінології. Студіоло. Антикварії. Галерея Уффіці.

Кунсткамери

§ 3. Природничо-наукові кабінети XVI–XVII ст. Художнє колекціонування в XVII ст.

§ 4. Експозиції палацових галерей. Зародження музеографії

Розділ 4. Розвиток західноєвропейських музеїв у добу Просвітництва

§ 1. Ідеологія просвітників і концепція публічного музею

§ 2. Музеї Англії. Картинні галереї Німеччини та Австрії

§ 3. Музеї Італії. Музеї Франції

Розділ 5. Виникнення музеїв у Центральній та Східній Європі

§ 1. Кабінети і галереї кінця XVII – першій чверті XVIII ст.

§ 2. Петербурзька кунсткамера. Імператорський музей Ермітаж

§ 3. Кабінети учбових і наукових установ

Розділ 6. Розвиток європейських музеїв у XIX – на початку XX ст.

§ 1. Наполеонівські війни і музейне будівництво. Музей Наполеона. Пінакотека Брера. Райхсмузеум. Прадо. Реституція культурних цінностей

§ 2. Старий музей і Новий музей в Берліні. Гліптотека і Стара пінакотека в Мюнхені. Музей і національна самосвідомість. Дрезден, Петербург, Москва

§ 3. Музеї національної історії і культури: проекти і втілення. Музеї національного мистецтва. Роль музею в збереженні традиційної культури

§ 4. Наука і музей. Музейна спеціалізація. Музеї науки і техніки. Наукові принципи комплектування і експонування музейних збірок. Музеї зліпків. Музеї і освіта. Загальнодоступні експозиції, екскурсії, лекції

Розділ 7. Особливості виникнення і розвитку музеїв у країнах Америки, Австралії, Азії і Африки

§ 1. Музеї Америки і Австралії. Музейне будівництво на Американському континенті

§ 2. Музеї США: загальне і особливе

§ 3. Музеї Австралії. Африканські музеї

§ 4. Музеї країн Азії. Музеї Індії. Музеї Туреччини. Музеї Японії. Музеї Китаю

Розділ 8. Розвиток музеїв світу в XX ст.

§ 1. Музейне будівництво у радянській Росії. Збереження культурної спадщини. Радянська влада і завдання музеїв. Формування державної музейної мережі

§ 2. Музей у тоталітарному суспільстві. Музеї і пропаганда. «Чистка» і розпродажі музейних збірок. Кадрова політика

§ 3. Нові тенденції в розвитку музейної справи в другій половині XX ст. Культурні центри. Дитячі музеї. Екомузей. Інтегрований музей і «нова музеологія»

Література

1. Великие музеи мира : в 30 т. /гл. ред. А. Барагамян. – К. : Комсомольська правда - Україна, 2012.
2. Музеи Ватикана. Рим : Альбом / Сост. и автор текста З. Г. Борисова – М. : Изобр. искусство, 1974 – 244 с.
3. Юренева Ю.Т. Музеи мира: история и коллекции, шедевры и раритеты /Ю.Т. Юренева. – М. : Эксмо, 2011. – 496 с.
4. Początki Muzeum Lubomirskich : dary Józefa Maksymiliana Ossolińskiego i Henryka Lubomirskiego. – Wrocław : Zakład Narodowyim.Ossolinskich, 2008. – 262 s.

Дисципліна: Музейна педагогіка

Розділ 1. Музейна педагогіка як наука й напрям практичної діяльності сучасного музею

§ 1. Музейна педагогіка як наукова дисципліна, що досліджує музейні форми комунікації. Музейна педагогіка як напрям практичної діяльності сучасного музею

§ 2. Взаємозв'язок музейної педагогіки з психологією та соціологією. Базові моделі музейної педагогіки: ретроспективний аналіз

§ 3. Етапи розвитку музейної справи та характеристика освітніх моделей музеїв: 1. Просвітницька модель (1870-1920 рр.); 2. Політизована модель (1920-1950 рр.); 3. Інформативна модель (1960- сер.1980-х рр.); 4. Комунікаційна модель (від кінця 1980 - 2012 рр.). Актуальні проблеми та перспективи розвитку музейної педагогіки в Україні

Розділ 2. Теоретичні аспекти музейної педагогіки

§ 1. Музейна педагогіка як особлива галузь педагогічної теорії. Гуманістичні принципи музейно-педагогічного процесу; структура та елементи музейно-педагогічного процесу. Аспекти освітньої діяльності музею: пізнавальний, творчий, соціальний

§ 2. Специфіка пізнання в музейному середовищі. Специфічні відмінності музею і навчального закладу як освітніх інституцій

§ 3. Завдання музею у сфері освіти; зміст моделі музейної освіти; нові підходи до проблеми естетичного розвитку особистості. Зміна статусу музею в добу інформаційного суспільства

§ 4. Музей як цілісне особистісно-орієнтоване освітнє середовище. Педагогічні умови розвитку музейного середовища: особистість, виховання, розвиток, діяльність, освіта

Розділ 3. Музейна педагогіка у контексті теорії комунікації

§ 1. Зміст поняття «комунікація» у музейній педагогіці. Активний розвиток музейної комунікації в сучасній музейній практиці

§ 2. Елементи комунікативного процесу. Обмін інформацією у комунікативному процесі. Особливості перцептивної, інтерактивної та комунікативної сторін музейної комунікації

§ 3. Психологічні механізми сприйняття; типи пізнавальної діяльності особистості. Принципи гуманістичного спілкування. Передача інформації засобами знакових систем: засобами вербальної та невербальної комунікації. Активний обмін інформацією у процесі спілкування

Розділ 4. Музей як особлива комунікативна система

§ 1. Моделі музейної комунікації: пізнавальна; естетична; знакова; діалогічна; міждисциплінарна; інформаційно-комунікативна

§ 2. Структурні компоненти музейної комунікації: простір, аудиторія, посередники; музейний простір; експозиція; виставкові проекти; позамузейний простір; інформаційний простір

§ 3. Загальна характеристика сучасної музейної аудиторії. Методи вивчення музейної аудиторії

§ 4. Методи здійснення зворотного зв'язку: спостереження, опитування, тестування тощо. Роль посередників в музейній комунікації

Розділ 5. Музейно-педагогічні методи та прийоми комунікації

§ 1. Терміни «музейна педагогіка» і «педагогіка музейної діяльності». Словесні методи: розповідь, бесіда, ілюстрації й демонстрації, проблемно-пошуковий метод

§ 2. Музейно-педагогічні методи: «занурення» в історичну епоху, рольове «прожиття» історичних та культурних подій, інформаційний, продуктивний, репродуктивний, дослідницький, реконструкції, порівняльних аналогій, асоціативний, моделювання, порівняльного аналізу, метод випереджувального заохочення

§ 3. Прийоми музейної педагогіки: прийом показу, прийом коментування, прийом руху, прийом реконструкції, прийом локалізації, прийом порівняння, прийом цитування

Розділ 6. Психолого-педагогічні особливості музейної роботи з різновіковою аудиторією

§ 1. Сутність та динаміка розвитку людини на різних етапах її життєвого шляху. Становлення людини в біологічному, психічному та соціальному плані

§ 2. Концепції періодизації розвитку особистості Д. Б. Ельконіна та Е. Еріксона. Психологічні особливості та методичні аспекти музейно-педагогічної роботи з дітьми дошкільного віку. Особливості методичної роботи з молодшими школярами. Особливості формування особистості в підлітковому віці; екскурсійні програми, призначені для підлітків

§ 3. Фізичний і соціальний розвиток молоді; підготовка екскурсій для студентської аудиторії. Специфіка екскурсійної діяльності, орієнтованої на студентську аудиторію

Розділ 7. Експурсія як форма культурно-освітньої діяльності музеїв

§ 1. Сутність та ретроспектива розвитку поняття «експурсія». Класифікація музейних екскурсій. Типи екскурсій: ознайомлювальна, освітня, розвивальна, виховна. Формування пізнавальної

активності, а також ціннісних орієнтацій особистості засобами виховної екскурсії

§ 2. Освітній потенціал екскурсії. Екскурсія як форма музейного навчання. Роль екскурсії як форми просвітницької діяльності музею

§ 3. Ретроспектива розвитку екскурсії; переваги музейної екскурсії перед іншими освітніми формами. Тематичне планування екскурсій відповідно до вікових особливостей відвідувачів

§ 4. Методичні принципи підготовки та проведення освітньої екскурсії в умовах музейної експозиції. Методичні принципи підготовки та проведення розвивальної екскурсії в умовах музейної експозиції

Розділ 8. Культурно-освітні програми як сучасний етап розвитку музейної комунікації

§ 1. Музейно-педагогічні програми – науково-методична основа продуктивної взаємодії музею та навчальних закладів

§ 2. Дитячі та юнацькі музеї – нові об'єкти культурної педагогіки. Класифікація дитячих та юнацьких музеїв; відмінності між дитячими музеями, юнацькими і освітніми відділами загальних музеїв. Музейно-педагогічні програми в контексті інноваційної практики і методики освітньої діяльності музею. Розробка спеціалізованих програм для різних вікових груп

§ 3. Інтерактивні форми роботи з використанням експонатів як основний елемент програми. Використання інноваційних технічних досягнень

§ 4. Зв'язок музейно-освітніх програм із навчальними дисциплінами. Позашкільні форми роботи музеїв (майстерні, студії, клуби за інтересами, театральні постановки, музейний хор). Музейно-педагогічний досвід зарубіжних країн

Література

1. Козлова І.В. Музейна педагогіка як засіб громадянського виховання учнів / І.В. Козлова // Завуч. – 2006. – № 15. – С. 2-6.
2. Столяров Б.А. Музейная педагогика: история, теория, практика: учеб. пособ. для студентов / Б.А. Столяров. – М. : Высш. шк., 2004. – 216 с.
3. Український музей при навчальному закладі: історія і сучасність: матеріали обл. наук.-метод. конф., 4-5 вересня 2007 р., Кіровоград / Ред. Л.А. Гайда. – Кіровоград: вид-во КОШПО ім. В. Сухомлинського, 2008. – 148 с.
4. Юхневич М.Ю. Я поведу тебя в музей: учеб. пособ. по музейной педагогике / М.Ю. Юхневич. – М. : Рос. ин-т культурологии, 2001. – 224 с.

Дисципліна: Науково-фондова робота музеїв

Розділ 1. Комплектування фондів

§ 1. Оцінка загального музейного фонду. Визначення критеріїв відбору матеріалів

§ 2. Види комплектації музейних фондів

§ 3. Головні етапи комплектації. Критерії відбору предметів музейного значення

§ 4. Відрядження з комплектування та польова експедиція. Основні юридичні документи експедиції. Фондово-закупівельна комісія

Розділ 2. Структура музейних фондів

§ 1. Поняття фондів музею. Основний музейний фонд. Колекційний та дублетний фонди

§ 2. Основа формування фондів: унікальні і типові предмети

§ 3. Науково-допоміжний фонд. Обмінний фонд. Фонд сировинних матеріалів. Приватний колекційний фонд

Розділ 3. Облік музейних фондів

§ 1. Облікування музейних пам'яток: первинна реєстрація (прийняття на баланс), інвентаризація та каталогізація

§ 2. Акт прийому. Інвентарна картка. «Книга надходжень» та локальна комп'ютерна база інвентаризаційних даних музею

§ 3. Книга тимчасового зберігання (та відповідна комп'ютерна база даних)

§ 4. Інвентаризація (кодифікація). Каталогізація та формування музейних каталогів

Розділ 4. Наукове дослідження музейних предметів

§ 1. Науково уніфікований паспорт. Атрибуція музейного предмету. Класифікація музейних предметів («предмет музейного значення» та «музейний предмет», або «музеалія»);

§ 2. Критичний аналіз та інтерпретація (тлумачення) музейного предмету як джерела знань та емоцій

§ 3. Загальні властивості музейних предметів (інформативність, репрезентативність, експресивність, атрактивність, асоціативність, причетність до певних процесів). Конкретні властивості музейних предметів (матеріал, техніка, вага, колір, форма)

Розділ 5. Збереження та охорона музейних фондів

§ 1. Організація системи зберігання фондів (фізичне збереження всіх музейних предметів і матеріалів, забезпечення можливості використання кожного з них для наукової роботи, запобігання можливим крадіжкам)

§ 2. Температурно-вологісний режим («кліматичне середовище»)

§ 3. Порядок розміщення музейних предметів у фондосховищах і експозиції

§ 4. Зовнішні причини руйнування музейних предметів. Внутрішні причини руйнування музейних предметів. Сучасні технічні засоби із зволоження, очищення та осушення повітря у фондосховищах та інших приміщеннях музею

Література

1. Актуальні проблеми фондової роботи музеїв : Тематичний зб. наук. пр. – К., 1988. – 112 с.
2. Актуальные проблемы фондовой работы музеев : сб. статей / НИИ культуры. – М., 1978. – Т. 63, Вып. 1. – 203 с.
3. Климишин О.С. Наукова концепція фондової роботи державного природознавчого музею НАН України / О.С. Климишин // Наук. записки Держ. природознавчого музею. – Т. 16. – Львів, 2001. – С. 5-34.
4. Хмелевська А.В. Організація обліку в музейних установах / А.В. Хмелевська, В.Г. Стрижова, І.О. Капучак // Вісн. Хмельниц. нац. ун-ту. – 2009. – № 6, Т. 1. – С. 191-196.

Дисципліна: Спеціальні історичні дисципліни

Розділ 1. Суть та класифікація спеціальних історичних дисциплін

§ 1. Предмет, завдання, методи та принципи допоміжних історичних дисциплін

§ 2. Класифікація спеціальних історичних дисциплін

§ 3. Історія виникнення та еволюція спеціальних історичних дисциплін

§ 4. Практичне застосування спеціальних історичних дисциплін

Розділ 2. Палеографія

§ 1. Предмет і завдання палеографії

§ 2. Матеріали та знаряддя письма від найдавніших часів до сьогодення

§ 3. Палеографія кириличного письма та латиниці

§ 4. Основні етапи розвитку письма та його типи

Розділ 3. Дипломатика

§ 1. Предмет і завдання дипломатики

§ 2. Визначення поняття документ, класифікація документу

§ 3. Формуляр документу

Розділ 4. Сфрагістика і геральдика

§ 1. Предмет і завдання сфрагістики та геральдики

§ 2. Історія гербів та печаток на українських землях

§ 3. Будова та класифікація гербів та печаток, особливості їх функціонування

Розділ 5. Археографія

§ 1. Предмет, об'єкт і завдання археографії

§ 2. Археографія як спеціальна історична дисципліна

§ 3. Евристична і камеральна археографія. Основи едиційної археографії

§ 4. Історичний розвиток археографії

Література

1. Гавриленко В.О. Українська сфрагістика / В.О. Гавриленко. – К. : Наук. думка, 1977. – 168 с.
2. Заяць А.Є. Спеціальні історичні дисципліни. Зошит 1. Археографія : навч. посіб. / А.Є. Заяць. – Львів, 2010. – 120 с.
3. Перехрест О.Г. Історична хронологія / О.Г. Перехрест. – Черкаси : Відлуння, 1999. – 144 с.
4. Шуст Р.М. НумізMATика: історія грошового обігу та монетної справи в Україні : навч. посіб. / Р.М. Шуст. – К. : Знання, 2007. – 371 с.